

Innst. 432 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:116 S (2010–2011)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Jæger Gåsvatn, Per Arne Olsen, Kari Kjønås Kjos, Bente Thorsen og Gjermund Hagesæter om å sikre økt lønn i lavlønnsyrker med hovedfokus på utdanningsgruppene i offentlig sektor

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med lønnsoppgjøret 2011 iverksette tiltak som sikrer et lønnsloft for lavlønnsyrkene med fokus på utdanningsgruppene i offentlig sektor, og som følge av det sikre at kommunene blir fullt ut økonomisk kompensert for et slikt lønnsloft.»

I representantforslaget vises det til at lønnsoppgjøret er partenes ansvar. Det er en underliggende forutsetning for dagens arbeidslivspolitik i Norge. I dokumentet pekes det på at staten likevel ved flere anledninger har gjort grep for å sikre at politiske mål nås.

Staten eller kommunene er arbeidsgiver for de aller fleste innen de såkalte lavlønnsyrkene i offentlig sektor. Forslagsstillerne peker på at den tilnærmet monopolliknende situasjonen hvor hovedvekten av tjenestene disse yrkesgruppene utfører, skjer i offentlige virksomheter, fører til at en ikke ser samme dynamikk i lønnsdannelsen som en ser i privat sektor.

Forslagsstillerne peker videre på at den til enhver tid sittende regjering i mange år har argumentert med

at det er partenes ansvar å fremforhandle lønns- og arbeidsbetingelser, og dermed unnlatt å forholde seg til at disse yrkesgruppene gjennom flere år har sakkert akterut i lønnsutviklingen i samfunnet. Samtidig ser man en utvikling hvor det blir stadig mer krevende å rekruttere personell til disse svært samfunnsviktige oppgavene.

Mangelen på sykepleiere, lærere og førskolelærere er ifølge forslagsstillerne den største trusselen mot tilgangen på velferdstjenestene og kvaliteten på tilbudet de neste tiårene. En rapport som Telemarkforskning nylig har utarbeidet for KS, viser at ansatte med kompetanse som fysioterapeuter, spesialsykepleiere, ergoterapeuter, sosionomer og andre med høyere utdanning gir høyere kvalitet og lavere kostnader i eldreomsorgen.

Det vises i dokumentet til at en enstemmig helse- og omsorgskomiteé uttalte i budsjettbehandlingen (Innst. 11 S (2010–2011)) at:

«det må være et klart mål at de ansatte i hjemmesykepleien skal være faglærte og at andelen med treårig helse- og sosialfaglig høgskole økes.»

Det vises også til at regjeringen har gitt uttrykk for en målsetting om at maks 10 pst. skal være ufaglærte i primærhelsetjenesten.

Det vises videre til at stortingsrepresentant Siv Jensen i 2009 fremmet et representantforslag om blant annet å iverksette tiltak som sikret et lønnsloft for lavlønnsyrkene i offentlig sektor, jf. Dokument nr. 8:99 (2008–2009) Representantforslag fra stortingsrepresentant Siv Jensen om sikring av økt lønn i kvinneedominerte lavlønnsyrker og endringer i arbeidstidsbestemmelsene. Regjeringspartiene ville ikke gå inn på forslaget under henvisning til at problemstillingen burde overlates til de to andre partene.

Den 20. februar 2011 la Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU) frem tallene som viser resultatet av fjorårets lønnsvekst. Mens lønnsveksten i offentlig sektor ble mellom 3,5–3,75 pst., fikk industrien en vekst på 4 pst.

Kommuneansatte hadde en lønnsvekst i 2010 på 3,66 pst. Undervisningspersonell i kommunesektoren hadde en lønnsvekst på 3,5 pst. Ansatte i spesialisthelsetjenesten hadde en lønnsvekst på 3,1 pst. (ifølge SSB). Ansatte i staten hadde en lønnsvekst på 4,5 pst., hvor 0,6 prosentpoeng av denne veksten skyldes politipakken fra 2009.

Forslagsstillerne peker på at resultatene av lønnsoppgjørene de siste to årene og utviklingen de siste 25 år tilsier at den politikk og praksis som føres, ikke fører frem for å sikre utdanningsgrupper i offentlig sektor et lønnsnivå som bidrar til å rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft og samtidig gir mulighet til å styrke kvaliteten på tjenestene.

Et lønnsløft for de nevnte gruppene kan ikke gjennomføres med mindre kommunene fullt ut kompenseres for økte utgifter knyttet til lønnsløftet.

Forslagsstillerne viser til slutt til en merknad fra medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i Innst. S nr. 364 (2008–2009), under behandlingen av Dokument nr. 8:99 (2008–2009):

«Disse medlemmer mener at det er behov for å ta i bruk virkemidlene fra Likelønnskommisjonen slik forslagsstilleren legger opp til. Disse medlemmer mener derfor at det må etableres en kompetansepott i oppgjørene i offentlig sektor i årene fremover som fører til et lønnsløft for utdanningsgruppene. Denne potten må være utenfor de ordinære rammene for lønnsoppgjøret. Disse medlemmer slutter seg til forslagsstillerens vurdering av at en slik strategi innebærer at det er nødvendig med et samarbeid mellom staten og kommunesektoren slik at kommunesektorens andel av dette blir kompensert av staten.»

Komiteens behandling

Kommunal- og forvaltningskomiteen ba i brev av 30. mars 2011 om kommunal- og regionalministerens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 5. mai 2011 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Håkon Haugli, Hilde Magnusson, Ingalill Olsen og Eirik Sivertsen, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim, fra Høyre, Trond Helleland og Michael Tetzschner, fra Sosialistisk Venstre-

parti, lederen Heikki Holmås, fra Senterpartiet, Heidi Greni, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til representantforslaget om å sikre økt lønn i lavlønnsykker med hovedfokus på utdanningsgruppene i offentlig sektor.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til statsrådets svarbrev av 5. mai 2011 og støtter statsrådets vurderinger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener at ett av tiltakene for effektiv oppfølging av retten til likelønn må være en likelønnsrett. Partene i arbeidslivet må sammen med myndighetene komme til enighet for å gi kvinnelederte yrker et varig løft. Det er viktig at kvinnelederte yrker gis større lønnsstillegg enn mannslederte yrker. Disse medlemmer viser til at regjeringen på dette punktet skapte store forventninger foran lønnsoppgjøret våren 2010, og at disse ikke ble fulgt opp med konkret handling.

Disse medlemmer viser til Likestillings- og diskrimineringsombudets høringsuttalelse i forbindelse med Meld. St. 6 (2010–2011) Likestilling for likelønn, og sier seg enig i at regjeringen må bidra med friske midler til kvinnelederte yrker i offentlig sektor, og at partene må forplikte seg til å prioritere denne gruppen fremover.

Disse medlemmer viser til Likelønnskomisjonens flertallsforslag om at arbeidstakere i foreldrepermisjon skal ha rett til gjennomsnittlig lønnsvekst. Flertallet anbefalte at det på et senere tidspunkt bør vurderes om en slik rettighet trenger lovstøtte, slik at de ikke-tariffdekkede områdene av privat sektor også dekkes. Disse medlemmer mener det rettferdige ville være at alle fikk ta del i lønnsutviklingen som skjer på deres arbeidsplass mens de er i permisjon. En slik automatisk rett til lønnsjustering kan være et viktig virkemiddel for å jevne ut de negative lønnseffektene av foreldrepermisjon. Disse medlemmer mener at arbeidstakere ikke skal få svekkede lønns- og arbeidsvilkår som følge av at de tar foreldrepermisjon, og at dette bør omfattes av lovverket.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sin argumentasjon i forslaget og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forlengelsen av lønnsoppgjøret 2011 å iverksette tiltak som sikrer et lønnsløft for lavlønnsykerne med fokus på utdanningsgruppene i offentlig sektor, og som følge av det

sikre at kommunene blir fullt ut økonomisk kompensert for et slikt lønnsløft.»

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at lønnsoppgjøret er partenes ansvar, og at aktørene på de ulike tariffområdene selv må få anledning til å finne løsninger på lønsspørsmål. Høyre har tidligere foreslått en kompetansepott for utdanningsgruppene i offentlig sektor.

Disse medlemmer viser til partenes tradisjon for gode prosesser for å komme til enighet, både på området som gjelder utjevning av lønnsforskjeller såvel som andre områder.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til tidligere forslag fra Kristelig Folkeparti om en likelønnsrett.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i forlengelsen av lønnsoppgjøret 2011 å iverksette tiltak som sikrer et

lønnsløft for lavlønnsyrkene med fokus på utdanningsgruppene i offentlig sektor, og som følge av det sikre at kommunene blir fullt ut økonomisk kompensert for et slikt lønnsløft.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:116 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Jæger Gåsvatn, Per Arne Olsen, Kari Kjønaas Kjos, Bente Thorsen og Gjermund Hagesæter om å sikre økt lønn i lavlønnsyrker med hovedfokus på utdanningsgruppene i offentlig sektor – vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 9. juni 2011

Heikki Holmås

leder

Eirik Sivertsen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartement v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 5. mai 2011

Dokument nr 8:116 S (2010-2011): Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Jæger Gåsvatn, Per Arne Olsen, Kari Kjønås Kjos, Bente Thorsen og Gjermund Hagesæter om å sikre økt lønn i lavlønnssyrker med hovedfokus på utdanningsgruppene i offentlig sektor

Jeg viser til oversending av nevnte dokument fra Kommunal- og forvaltningskomiteen datert 30.03.11.

Representantforslaget lyder som følger:

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med lønnsoppgjøret 2011 iverksette tiltak som sikrer et lønnsloft for lavlønnssyrkene med fokus på utdanningsgruppene i offentlig sektor, og som følge av det sikre at kommunene blir fullt ut økonomisk kompensert for et slikt lønnsloft.

Lønnsoppgjøret er partenes ansvar, som det også innledningsvis fremgår i bakgrunnen for forslaget.

Forslagsstillerne viser til endringer i lærernes arbeidstidsbestemmelser under Regjeringen Stoltenberg I. Jeg vil i den forbindelse presisere at lønnsøkningen i skolesektoren i perioden 2000-2002, kom som et resultat av forhandlinger partene imellom.

Når forslagsstillerne viser til de såkalte kvinnedominerte lavlønnssyrkene, er dette primært grupper som hører inn under kommunesektoren, hvor

arbeidsgiver er representert enten av KS eller Oslo kommune, eller i helseforetakene hvor arbeidsgiver er representert av Spekter. Det er regjeringens syn at partene i de ulike tariffområdene selv må finne løsninger på alle lønsspørsmål.

I det statlige tariffområdet er det Fornyings-, administrasjons- og kirkeministeren og hovedsammenslutningene som finner løsningene på spørsmål om lønns- og arbeidsvilkår. Jeg finner grunn til å peke på at denne regjeringen har lagt særlig vekt på likelønn og lavlønn i de siste års lønnsoppgjør, senest i mellomoppgjøret 2011.

Mellomoppgjøret 2011 bidrar til å videreføre prioriteringen på likelønn som partene hadde i hovedoppgjøret 2010. Det generelle tillegget som alle ansatte mottar, sikrer gjennom fordelingsprofilen en høyere andel til kvinner.

I det statlige tariffområdet har kvinner i gjennomsnitt 94 prosent av menns regulativlønn. Korrigert for alder, utdanning, yrkeserfaring, ansiennitet og arbeidstid har kvinner 98-99 prosent av menns regulativlønn.

Partene i det statlige tariffområdet har gode prosesser for å komme til enighet om tiltak som skal utjevne lønnsforskjellene mellom kvinner og menn. Regjeringen legger til grunn at det samme skjer i de øvrige forhandlingsområdene i offentlig sektor.